

OYA BAYDAR

*Köpekli
Çocuklar
Gecesi*

Roman

OYA BAYDAR

KÖPEKLİ
ÇOCUKLAR
GECESİ

Can ağdaş

Köpekli Çocuklar Gecesi, Oya Baydar

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2019, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 15 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltilti: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-4116-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750741166

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

OYA BAYDAR
KÖPEKLİ
ÇOCUKLAR
GECESİ

ROMAN

♥can

Oya Baydar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Elveda Alyoşa, 1991

Kedi Mektupları, 1992

Hiçbiryere Dönüş, 1998

Sıcak Külleri Kaldı, 2000

Erguvan Kapısı, 2004

Kayıp Söz, 2007

Çöplüğün Generali, 2009

Bir Dönem İki Kadın (Melek Ulagay'la birlikte), 2011

O Muhteşem Hayatınız, 2012

Yetim Kalacak Küçük Şeyler, 2014

Surönü Diyalogları, 2016

Yolun Sonundaki Ev, 2018

OYA BAYDAR, 1940'ta İstanbul'da doğdu. Notre Dame de Sion Fransız Kız Lisesi'nin son sınıfında yazdığı *Allah Çocukları Unuttu* adlı gençlik romanı nedeniyle neredeyse okuldan atılıyordu. 1964'te İÜ Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Aynı yıl bu bölüme asistan olarak girdi. "Türkiye'de İşçi Sınıfının Doğuşu" konulu doktora tezinin Üniversite Profesörler Kurulu tarafından iki kez reddedilmesi üzerine öğrenciler olayı protesto için rektörlüğü işgal ettiler. Bu olay ilk üniversite işgali eylemi oldu. Daha sonra Ankara Hacettepe Üniversitesi'ne sosyoloji asistanı olarak girdi. 1971'deki 12 Mart Askerî Müdahalesi sırasında, TİP ve TÖS üyesi olarak sosyalist kimliği nedeniyle tutuklandı ve üniversiteden ayrıldı. *Yeni Ortam*, *Politika* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. 12 Eylül sırasında yurtdışına çıktı. 1992'ye kadar 12 yıl Almanya'da sürgünde kaldı. Burada, sosyalist sistemin çöküş sürecini yakından yaşadı. 1991'de yazdığı *Elveda Alyoşa* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 1993 yılında da *Kedi Mektupları* adlı romanıyla Yunus Nadi Roman Ödülü'nü aldı. Türkiye'ye dönüşünde Tarih Vakfı ve Kültür Bakanlığı'nın ortak yayını olan *İstanbul Ansiklopedisi*'nde redaktör ve *Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*'nde genel yayın yönetmeni olarak çalıştı. *Sıcak Külleri Kaldı* romanıyla 2001 yılı Orhan Kemal Roman Armağanı'nı, *Erguvan Kapısı*'yla da 2004 Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü aldı.

Ömer Madra ve Turhan Günay'a eleştiri,
öneri ve düzeltileri için teşekkür borçluyum.

Yarının Başlangıcı

Kulübeye ulaştıklarında kapının açık olduğunu gördüler. Bir an eşikte durup içeri baktılar. Gözleri karanlığa alışınca önce tahta masanın üzerindeki demliği, yanında duran boş konyak şişesini, ince belli çay bardağını, kırık sandalyelerden birinin arkasına asılmış sarı muşamba yağmurluğu seçtiler. Sonra köşedeki ranzayı fark ettiler.

Ahşap kulübe; çürümüş tahta, reçine, küf kokuyordu. Ranzanın hemen altında, yerde, cep telefonuna benzer küçük bir alet cızırdayarak sinyal veriyor, kırmızı uyarı ışığı yanıp sönüyordu.

Kulübenin bu köşesi daha da karanlıktı. Biri, küçük pencerenin kalın ahşap kepengini açtı. İçeriye dolan parlak ışıkta birbirlerine sarılmış uyuyan kadınla erkeği gördüler. Yüzlerinde aynı güzel rüyaya dalmışçasına huzurlu, mutlu bir ifade vardı. Adam kadını kucaklamış, kadının sağ kolu ranzadan aşağı sarkmıştı. Uykuya dalınca telefon elinden düşmüş olmalıydı.

Kadının elini usulca tutup kaldırdı, adamın göğsünün üstüne koydu. O anda uyumadıklarını, cansız olduklarını anladı. Yerden kaldırdığı, dijital devrim harikası IQ400X cihazının ses düğmesine dokundu. "Kara bu-

lutlar dağıldı, yağmur dindi, gökyüzü masmavi,” diyordu kadın. Sesi sakindi, yumuşacıktı. “Pişman mısınız?” diye soruyordu adam. “Hayır, tek pişmanlığım Maldivler sulara gömülmeden oraları görememiş olmak. Bir de Antarktika’da imparator penguenleri görmek isterdim.” “Benim tek pişmanlığım, seninle ömür boyu birlikte yaşamamış, doyasıya sevişmemiş, şu muhteşem dünyanın bütün güzelliklerini anbean paylaşmamış olmak.” “Ömür boyu birlikte olsaydık birbirimizi tükettirdik, bu ânı yaşayamazdık.” “Haklısın, sadece bu an için bile hayat yaşamaya değerdi.”

Kadının yüzünü önce tanıyamadı; inanılmaz değişmiş, zayıflamış, küçülmüş, başka bir insan olmuş. Ama sesini tanıdı. “Geç kaldım,” diye mırıldandı; henüz soğumamış elini, yanağını, kısacık saçlarını okşadı.

“Geç kaldık, getirdiğimiz ilaçların, malzemenin bir faydası yok artık,” dedi gruptaki gençlerden biri. “Kadını tanıyan var mı? Buraya nereden, nasıl gelmiş?”

“Ben de tanımıyorum,” dedi. IQ400X cihazını kapayıp cebine koydu.

Kulübeden çıkarken çürümüş tahtaların arasında baş vermiş küçük cılız papatyayı gördü. “Matricaria, değil mi annecik?” “Evet, benim akıllı oğlum, bir Matricaria chamomilla, köpek papatyası da denir.” “Köpekler de iyidir değil mi annecik?” “Köpekler de iyidir canım, hayvan dostlarımız, arkadaşlarımızdır onlar.”

Dışarıda parlak, sıcak bir güneş. Gökyüzü masma-
vi... Yağmur sonrası toprak kokusu...

Tufandan sonra

Dik bayırı tırmandıkça, aşağılarda diz boyunu aşan su adım adım çekiliyor, çamur yoğunlaşıyor. Balçık çamurla ağırlaşmış lastik çizmeleri, kaygan zeminde yürümesini büsbütün güçleştiriyor.

Yorgun, çok yorgun. Deniz insanlarının, balıkçıların, itfaiye erlerinin giydiği sarı muşamba yağmurlukları andıran ağır, kalın yağmurluğu işe yaramıyor artık, bedeninden suların süzüldüğünü, iliklerine kadar ıslandığını hissediyor. Bir de o ürkütücü titreme nöbeti... Hemen oracığa, çamurun içine boylu boyunca bıraksa kendini... Hayır, hayır yapmamalı, direnmeli. Bir an durup yere çökse bir daha kalkamayacak, biliyor. Sadece yorgunluk mu? Salgından kurtulduğunu, ucuz atlattığını düşünmesi için bir neden yok, hastalığın en kötü evresi şimdi başlıyor belki.

Son bir gayretle birkaç adım daha atıyor. Pantolonunun arka cebine sıkıştırdığı IQ400X telefonun ağırlığını hissediyor. Telefon demesi alışkanlıktan. Daha önce kullanmadığı en son teknoloji ürünü, kâğıt gibi incecik bir şey, yine de ağır geliyor. Çıkarıp atsa, hafiflese! Ne işe yarayacak ki zaten; hatlar kesik, haberleşme ağları sıfır-

landı, baz istasyonları, dijital aktarma merkezleri, bütün iletişim kanalları çöktü, her şey sular altında.

Cebindeki ağırlıktan kurtulmak istiyor ama atmaya cesaret edemiyor, hem de kıyamıyor. Üstelik ola ki... Ola ki ne? Dünya sulara gömülürken hâlâ kurtuluş umudu mu? Hâlâ birileriyle iletişime geçebileceği ihtimali mi?

Nerede olduğunun izlenebilmesi için aygıtı üstünde taşımasını, kılıfı su geçirmez olsa da mümkün olduğunca kuru yerde tutmasını, sık sık denemesini istemişlerdi. Şarja ihtiyacı olmayan, sesle ve ışıkla çalışan, sesi yazıya, yazıyı sese dönüştürebilen, sonsuz denebilecek kadar geniş belleğe sahip marifetli bir 4. Teknolojik Devrim ürünü. Bir arkadaşının, "Düğmesine bastın mı uçak bile olabilir bunlar!" diye dalga geçtiği aletlerden.

Kim vermişti bunu? Ne zaman? Çocuklar mı? Hangi çocuklar? Beyninden pamuksu bulutlar geçiyor ya da kat kat örümcek ağları. Hatırlamaya çalışıyor; boşuna... Titreme nöbetleri sonrasında yaşadığı geçici bellek yitimi. Kısmi amnezi mi deniyordu buna? Hayır, demişti hekim arkadaşı, belirtilerden biri amnezi ama hastalık, beyne saldıran, gerçeklik duygusunu bir süre için yok eden tanımadığımız bir virüsten kaynaklanıyor büyük olasılıkla. Yine de kolera salgınından daha kötü değil, unutmak hatırlamaktan daha iyi şu sıralarda.

Hafifleyip daha kolay yürüyebilmek için çizmelerini çıkarmaya çabalarken sendeliyor, kaygan çamurda kayıp düşecek neredeyse. Dengesini bulmak için tutunabileceği ne bir dal ne bir çalı; devedikeni bile yok. Üstelik günlerdir, kopkoyu, yapışkan bir karanlığın ortasında yaşıyor. Alıştı, yadırgamıyor, korkmuyor. Korkulacak ne kaldı ki!

Bu bayırı daha önce de tırmanmıştı. Büyük kuraklıktan, yıkımdan, savaştan, tufandan önceydi. Bir başka dünyadaydı. Binlerce yıl öncesine ait bir dünya... Hesap-

lamaya çalışıyor: 26 yıl, sadece 26 yıl. O kadar mı? Geçmiş zaman nasıl hesaplanır, neyle ölçülür, on yıllar nasıl binyıllara dönüşür? Mahşer gününde, bildiğimiz zaman takvimi işe yaramıyor.

O zamanlar renk renk, çeşit çeşit kır çiçekleriyle bezeliydi dağın etekleri. Tırmandıkça çiçekler çeşitlenir, göz alıcı renklere bürünürdü. Hele de ilkbaharda, bir renk, koku, duygu cümbüşü. Uzaklarda karlı doruklar, derin nefes alınca insanın içini yıkayan tertemiz kar kokusu...

Tepeye ilk kez tırmanırken yorulup mola verdiklerinde, yeşilin baştan çıkartan çağrısına kapılmış yonca çiçeklerinin, kır sümbüllerinin, yabancı nanelerin, sarı papatyaların, kediminelerinin arasına, yemyeşil çayıra uzanmıştı. Çimenin insanın içine ferahlık veren tazeliği, kır sümbüllerinin parmaklarını boyayan mor rengi, toprakla bütünleşme duygusu, yukarıki mezradan gelen saman ve gübre kokusu... Çok şeyi silip süpüren zamanın kokuları unutturmamasına şaşıyor. Havayı kokluyor: Belli belirsiz çürümüş tahta, çamur, yağmur kokusu...

O sıralarda, endemik bitkilerle ilgili uluslararası bir botanik projesinin bölge sorumlusuydu. Bölgenin çiçekli bitki envanterini çıkarmaya çalışıyorlardı. Aradıklarından fazlası vardı. Kırsalda az görülen dört yapraklı yonca mı istersiniz, dağ salebi, maymun orkidesi, şirvan kelebek orkidesi, bölgede rastlayacağını umut etmediği mavi kantaron, ağlayan gelin de denen ters lale mi! Bir de koyu pembe, mor çiçekli kedimineleri –küçük çaplı bir buluş, onlar hep mavidir, seyrek olarak da beyazları bulunur–, sarı papatyalar, hindibalar, çançiçekleri, yabancı sümbüller, nergisler, beyaz ve mor süsenler, hüsnüyusuflar...

Besbelli, bölgede tahminlerinden uzun kalmaları gerekecekti. Her adımda, orkide familyasından umulmadık yeni türlerle karşılaşılıyorlar, araştırma heyecanları

kamçılanıyor, o güne kadar rastlanmamış türlerin peşinden dağ bayır dolaşıp duruyorlardı.

Tepeye tırmanan yolun iki yanında böğürtlenler, bodur ahlatlar, Rosa Canina çalıları vardı o zamanlar. *Mesleği bırakalı neredeyse yirmi yıldan fazla oldu ama bitkilerin Latince adlarını unutmamışım, hele Rosa Canina'yı hiç unutmam. Köpek gülü yerine neden kuşburnu dediğimize anlam veremezdim. Neden köpek gülü, o da ayrı mesele.*

O günlerde kuşburnu çayı, hele de kadınlar arasında pek revaçtaydı, toplayıp götürmüş, eşe dosta dağıtmıştı. Bir de orkide türlerinin, salepgillerin çeşitliliği büyüleyiciydi. Araştırma süresini on gün uzatmaya karar vermişler, talepleri onaylanmıştı. Kocası her zamanki anlayışlı hâliyle, "Tamam, öyle gerekiyorsa ne yapalım, ben idare ederim ama oğlan seni çok özledi, o asıl sana bağlıdır, bilirsin," demişti.

Oğlum... Bir oğlum vardı benim.

Bata çıka, düşe kalka da olsa bayırı tırmanması, tepeye ulaşması gerek. Başka çaresi, umarı yok. Bu yolun dönüşü, dönse de gideceği yer, ayağını sağlam basacağı bir toprak parçası yok. Tufanın etkisi yüksek bölgelerde daha zayıf kalmış görünüyor. Dağın eteğindeki, düzlükteki köyler sular altında ama seller yamaçlardan akıp geçmiş. Gündüzün koyu alacakaranlığında yakındaki kayalık tepeler, uzaktaki dağların dorukları seçiliyor. Bir an umuda kapılıyor; tufandan kurtulmuş bölgeler olabilir. Ovalardaki, vadilerdeki yerleşmeler, köyler, şehirler sulara gömülmüş olsa da yükseklerde hâlâ yaşam belirtileri var. Ülkenin batısında her yer sular altında, barajlar çöktü, nehirlere taşıtı, çağlayanlar gibi akan sel suları insanları, hayvanları, binaları, her şeyi sürükleyip götürdü. Sadece çok yüksek yerler, bir de şehirlerdeki gökdelenlerin, plazaların, yüksek kulelerin üst katları kaldı suların üstünde. En kötümser ekoloji uzmanlarının tahminlerini

aşan, iddialı distopyaların inandırıcılığına gölge düşüren, bilimsel açıdan kuşkulu bir durum. Ama gerçek işte...

İnşaatı engellemek için iş makinelerinin önüne yattığımız, yıktırmak için çevrelerinde günlerce eylem yaptığımız tower'lar, plazalar, hele de şehrin göbeğine hançer gibi saplanmış, çevrecilerin, şehircilerin, Yeşiller'in, hepimizin nefret nesnesi: altmış katlı Camkule... O Camkule olmasaydı çoktan sellere kapılıp gitmiştim. Belki başka kurtulanlar da olmuştur ama her şey yok olurken kurtulmak neye yarar?

Kurtulması mucizeydi. Bulunduğu bölgede sel alarmı verilmemişti, sistem çok yetersizdi, kötü işliyordu. Köpeğin getirdiği notta, "Sel gelecek, yüksek bir yere çık," yazıyordu ama ne zaman, nereye? Üstelik hastaydı, titreme nöbeti sonrasında bedenine yayılan mahmur bitkinlik kendini toplayıp ayağa kalkmasını engelliyordu.

Sular dört bir yandan köpüre köpüre gelip her yeri kapladığında, yine de kendini bırakmamış, azgın akıntıya teslim olmamıştı: Canlının karşı konulmaz yaşama içgüdü, yok olmaktan kurtulma çırpınışı... Kedisini sıkı sıkı göğsüne bastırıp apartmanın en üst katına, terasa çıkmış, sulardan kaçmaya çalışan dehşet içindeki insanlarla birlikte, önüne çıkan engelleri yıka yıka ilerleyen sulara bakmış, Demek böyle olacaktı, dünyanın sonu böyle gelecekmiş, buna şahit olmak da bir şey, diye düşünmüştü. Olup bitenleri televizyonda ya da bir felaket filminde seyreder gibiydi. Paniklememişti, korku duymuyordu, içi katılmıştı. Kedisini düşünüyordu sadece: Kediler ıslanmayı hiç sevmezler.

Dünyayı kasıp kavuran on yıllık büyük kuraklıktan sonra başlayan yağmurlar aylardır dur durak bilmeden yağıyordu. Dört bir yandan art arda felaket haberleri geliyor, insanlar felaketi çaresizlikle, dehşet içinde izliyordu. Büyük kuraklık döneminde kıtaya özgü hayvanlarının yarısını yitirdiği bildirilen Avustralya şimdi sellerle

boğuşuyordu. Süper güç Amerika yağmurlarla baş edemiyor, altyapısı çöküyor, elektrikleri kesiliyor, iletişim sağlanamıyor, kara ve hava ulaşımı kesintiye uğruyor, kuraklık döneminde yangınların yok ettiği yüz binlerce hektar ormanlık alan bataklık göl oluyordu. Orta Asya'dan Afrika'ya, yüzyıllardır yağmur yüzü görmemiş çöllerdeki kumullar yağmur sularıyla sürükleniyor, kum çölleri taş çöllere, yer yer de bataklığa dönüşüyordu.

Tufanın onlarca yıldır uyarılan, beklenen, korkulan çevre felaketi mi yoksa bir süredir siber savaşı sürdüren süper güçlerin ekolojik silah denemelerinde yaşanan bir tersliğin, bir teknik arızanın sonucu mu olduğu bilinmiyordu. Yağmurları savaşan bloklardan birinin tetiklediği, sonra suyu nasıl geri çekeceğini bilemeyen büyücü چراغı misali, hem kendinin hem de dünyanın sonunu hazırladığı söyleniyordu. İnanılabilecek hiçbir kaynak, hiçbir güvenilir veri yoktu. Gerçekler sansürleniyor, çarpıtılıyor, halktan gizleniyor, bilgi kirliliği paniği daha da artırıyordu.

Sonra küresel iletişim ağları çöktü, iletişim aksama-ya başladı, bir süre sonra büyük ölçüde kesildi. Muhteşem iletişim devrimi, bir tıkla dünyanın bütün bilgilerine, bütün köşelerine ulaştığınız dijital mucize, diktatörlüklerin engellemelerinden sonra bu defa da sulara yemildi. Ne uluslararası kuruluşlar ne ülkeler, devletler ne de insanlar birbirlerine yardım edecek haldeydi. Kimse- nin kimseye faydası yoktu. Nuh Tufanı'ndan da büyük bir tufan. Bölgesel değil, küresel felaket sanki...

Düşe kalka bayırı tırmanmaya çalışırken, ne zaman dünyanın bir yerinden şiddetli yağmur, su baskını, sel haberleri gelse Adam'ın, her zamanki dingin hâliyle, "olur böyle vakalar" rahatlığıyla anlattığı tufan hikâyelerini düşünüyor. "Sümerlerin *Gilgames Destanı*'ndan üç semavi dinin üç kutsal kitabına, eski Yunan'da, Kelt des-

tanlarında, İskandinav *Edda Destanı*'nda, Hintli Bhagavad Gita'da, Alaska'dan Güney Amerika'ya, Avustralya'dan İran'a yüzlerce tufan hikâyesi vardır," derdi Adam. Tufanların aşırı yağmurlar yüzünden değil, daha derin döngüsel değişimlerin sonucu meydana geldiğini, ister söylene ister tarihî bilgi olsun, kaydedilmiş büyük tufanların hep bölgesel kaldığını söylerdi.

Nuh Tufanı'nın Tekvin'deki anlatımından bölümler hatırlıyor. Birlikte katıldıkları bir ekoloji konferansında, onun, "Dinsel Metinlerde Ekolojik Felaketler" konulu sunumunu hazırlamasına yardım ederken rastlamıştı bu metne.

"Ve Allah, Nuh'a ve onunla beraber bulunan oğullarına söyleyerek, 'İşte ben sizinle ve sizden sonra nef'inizle ahdimi sabit kılarım. Ve sizinle beraber bulunan zi-ruh mevcudatın kâffesi, gerek kuş gerek bahâyim ve yanınızda bulunan yerin vahşilerinin kâffesi, yani sefinden çıkanların cümlesi ile zeminin hep hayvanları beraber olarak sizinle ahdimi sabit kılarım ki artık her bir ceset sahibi tufan sularıyla helak olmayıp yeri harap etmek için bir daha tufan vâki olmayacaktır..."

Allah'ın kullarına teminatı olan Tekvin'deki bu sözlerin İncil'deki, Kuran'daki Nuh Tufanı anlatılarında yer almadığını söylemişti Adam. İncil'de, Kuran'da Allah kullarına vaat etmiyor, teminat vermiyor, sadece cezalandırıyor, demişti. Yüzlerce tufan anlatısı vardı. Yağmurların kaç gün, kaç yıl yağdığından Nuh'un Gemisi'ne kaç insan, kaç hayvan bindiğine, geminin nerede karaya oturduğundan tanrıların insanlara neden tufan cezasını reva gördüğüne kadar rivayetler çok çeşitliydi ama O'nun sunumunda ortaya koymak istediği, tufanın her zaman bölgesel olduğu, farklı yerlerde farklı zamanlarda ortaya çıktığı, bir de felaketten kurtulanların her zaman tanrıların kutsadığı seçilmişler olduğuydu. Adam'ın yorumuna

göre dinî metinlerde de mitolojik anlatılarda, efsanelerde de, insanlığın tufanla yıkılışını yeni bir kavmin doğuşu, insanlığın yeni bir aşamaya geçmesi izlemekteydi. Tufan bir toptan yok oluş efsanesi değil evrimin sürekliliğine, evrenin ve insanlığın kendini sürekli yenilemesine atıftı. Sunumu ilginç ama fazla iyimser bulunmuş, çok tartışılmıştı.

Şimdi ne diyor bu konuda acaba? Bu defa felaket hiç de bölgesel görünmüyor, hangi seçilmişlerin kurtulacağı da hiç belli değil. "Ey arz, suyunu tut ve ey gök, suyunu yut!" emrini verecek bir Tanrı da yok. Yapay zekâ, üstün insan, Homodeus... Ne kaldı bütün bunlardan geriye? Doğa hepsinden daha güçlü.

Ayağı kayıyor, sendeliyor, dizüstü çamura düşüyor. Mezraya ulaşabilecek miyim? Ona ulaşabilecek miyim? Kafası içkiyi fazla kaçırmışçasına dumanlı, karışık, bulanık. Titreme nöbeti hafiflese de ara ara sürüyor. Hâlâ ayakta kaldığına, düşe kalka da olsa yürüyebildiğine şaşıyor.

Ne kadar zorlarsa zorlasın, belleğinin hiç yardımcı olmadığı cevapsız bir soru: Ben buraya nasıl geldim? Kayıp zaman, kayıp halka, kayıp bellek. Kaygan çamurla boğuşarak doğrulup yeniden yola koyuluyor.

Küresel felaketin yaklaştığı tahmin ediliyor, çok acil önlem alınmazsa ekolojik yok oluşun er geç yaşanacağı biliniyordu. Alarm zilleri uzun süredir çalıyordu. Bili-minsanlarının, aralarındaki tartışmalara rağmen hepsi aynı kapıya çıkan ekolojik gelecek projeksiyonları, çevrecilerin uyarıları, çevre aktivistlerinin, İklim Çocukları'nın, Yokoluş İsyancıları'nın, Yarın Çok Geç. Hemen Şimdi Hareketi'nin, uluslararası SOS Dünya örgütünün uyarı eylemleri sürüp gidiyordu ama en kötümserler bile felaketin bu kadar erken geleceğini tahmin edememişlerdi. Çevreci grupların giderek kiteselleşen, yaygınlaşan, sertleşen eylemleri bir yandan iktidarların aldırma-

lık duvarlarına, öte yandan, “Bizi çıkarır bu dünya, çocuklarımızı, torunlarımızı, torunlarımızın torunlarını, onların da torunlarını çıkarır. Sonrası... sonrası Allah kerim. Kaldı ki bilimde, teknolojideki gelişmeler hesaba katılırsa binyıl sonra neler olacağını öngörmek de mümkün değil,” diyen kitlelerin aymazlığına çarpıyordu.

Biraz da kıızıyorduk felaket tellallarının kötümser kehanetlerine. İşin içinde sayılan ben bile yüz bin yıllık çevrimsel döngünün bu kadar öncelendiğine, küresel ısınmanın dönülmez noktaya yaklaştığına inanmıyordum.

Dengesiz, ölçsüz ısı değişiklikleri, okyanusların ısınması, kutuplardaki buz kitlelerinin erimeye başlaması, birbirini izleyen kuraklık ve yağış dönemleri, doğal felaketlerin artması ve yayılması kaygı vericiydi ama yüz binlerce, on binlerce yılın değerleri analiz edildiğinde, bugünden yarına değil uzak bir gelecekte yaşanacakları haber veriyordu. Tabii ki gecikmeden önlem alınmalıydı, böyle giderse önümüzdeki elli yılda doğal afetler sıklaşacak, su sıkıntısı su savaşlarına yol açabilecek, tayfunlar, aşırı yağmurlar dünyanın bazı bölgelerinde büyük hasarlara neden olacak, yaşam güçleşecek ve gerileyecekti ama yerkürenin yanıp tutuşması ya da toptan suya batması öyle birkaç yüzyılın işi değildi. *Böyle sanıyordum, böyle sanıyorduk.*

Tepeye tırmandıkça balçık çamur azalıyor. Burada sular çamuru yıkamış, yer yer eğri büğrü taşlar ortaya çıkmış. Hatırlıyor: Biraz yukarıdaki üç-beş kulübelik mezranın yolu taş döşeliydi. Pek düzgün değildi, köylülerin yaptıkları patikadan bozma bir yoldu ama ciple kulübelerin yakınına kadar çıkılırdı o zamanlar.

Kaç kez gelmiştim buraya, kaç kez buluşmuştuk terk edilmiş ahşap kulübeleri çevreleyen kayalıkların kuytusunda. Bazen baş başa, bazen dağın öte yanından gelenlerle, bazen sınırdan geçirmeyi başardığımız kaçak mültecilerle...

Artık hiçbirinin anlamı yok. O zamanlar da anlamı yoktu belki. Kendi yarattığımız, kendi inandığımız bir maceraydı da farkında mı değildik?

Hayır, böyle düşünmek, buna inanmak istemiyor.

Her şey anlamsızsa neden yaşama tutunmak için can-hıraş çabaladım, neden kendimi sel sularına bırakıp öteki-ler gibi sürüklenmedim, neden Köpekli Çocuklar'a güvenip buraya geldim?

Yumurtalarını bırakmak için kaynağa ulaşmaya çalış-şan alabalıkları hatırlıyor. Bir belgeselde görmüştü. Kö-püre köpüre akan bir ırmakta akışın tersine yüzmeleri; yetmedi, yükseklerden dökülen çağlayanları aşmaları gerekiyordu. Çağlayanlara gelince binlerce alabalık bir-kaç metre zıplıyor, sudan çıkıp uçuyordu. Yaşamı sür-dürme içgüdüğü karşısında büyülenmişti. Türü sürdür-mek, yaşamı ne pahasına olursa olsun sürdürmek: doğa-nın birincil yasası...

Yerlerinden oynamış, dağılmış kaygan taşların üzeri-ne dikkatlice basarak, seke seke yürüyor. Adım atmak şimdi biraz daha kolay, yine de zorlanıyor, yorgunluktan tükenmek üzere.

Buraya kadar gelebilmem mucizeydi. Şimdi tükenip burada kalmamalıyım, kendimi zorlamalıyım. Yukarıya ulaşabilsem, O'na ulaşabilsem!

Aylardır yağın yağmur kesildi ama gün ortasında karanlık sürüyor. Gün ortası mı yoksa sabah mı? Zama-nın ölçüsü yok artık. Bir an durup gökyüzüne bakıyor. Dağın tepesinde, kurşuni bulutların arasında bir yarılma var sanki. Kara bulutlara sapanan hançerin ucu gökyü-zünün bağrında kızıl bir yara açmış. Belki de gün batıyor, tufan güneşi de söndürmedi ya!

Umutlanacağına korkuyor. Bitti mi, daha beteri mi geliyor yoksa! Felaket bu bölgeyi sakındı mı? Acılar böl-gesi, savaş, kan, zulüm bölgesi. İnsanın, kendisine sahip

çıkmayan, korumayan Tanrı'yı artık asla bağışlamayacağı, Tanrı'nın şeytanlaştığı, şeytanın Tanrı olduğu, bütün Tanrıların, bütün dinlerin ve Rabb'in, Allah'ın beşiği, bütün melanetlerin ve bütün mucizelerin yuvası yeryüzü cehennemi, cenneti...

Gökyüzünde açılmış kızıl yaradan sarp kayalığa yaslanmış ahşap kulübenin çinko damına ok gibi bir ışın düşüyor. Ya da bir damla kan. Yüreği, ökseye tutulmuş kuşun kanat çırpması. Kesik kesik, çaresiz, umarsız çırpıyor. Kulübeye yaklaştıkça heyecan, umut, korku, panik ateş topu olup göğsüne oturuyor. Boğazını aşip ağızdan dışarı fırlayabilecek sanki. Dişlerini sıkıyor. Karşı konması güç geri dönüş arzusu. Nereye? Suların ortasına, sellerin akışına, ölümlerin arasına mı? Kaçacak yer yok.

Haberci çocuk O'nu orada bulacağını söylemişti, "Bekliyor," dememişti. Bekliyor demesini isterdi. Hâlâ orada mıdır? Saklandığı bu inde sadece kendisinin değil, herkesin, her şeyin, İnsan'ın yenildiğinin ne kadar farkında? Ona neyi, ne kadar aktarabiliyor haberci çocuklar? Onlar kendi mucizevî evrenlerinde neyin, ne kadar farkındalar? Gerçeğin neresindeler? Kendi gerçekleri ne kadar gerçek? Ya benim gerçeğim?

Bu konuyu sık sık tartışırlardı. Yapmaya çalıştığımız, gerçek algısını değil gerçeğin kendisini değiştirmek, derdi Adam. Çünkü hakikatin öldürüldüğü bu çağda dünyanın gerçeği adaletsizlik, vicdansızlık, kötücüllük.

Adaletsiz, acımasız, kötücül gerçekliği tersyüz edemedik, değiştiremedik, gücümüz yetmedi. Üstelik gerçek ötesi, hakikat katili diktatörlüklere yenildik, yarattıkları yalan dünyanın, sanal gerçekliğin esiri olduk. Ama bizim başarmadığımızı doğanın gücü başarmış görünüyor. Doğa, iyi kötü ne varsa önüne katıp binlerce yıllık birikimi suların altına gömerek intikamını alıyor. Milyonlarca yıldır, kim bilir kaç kez yaptığı gibi...

Öğrenilmiş büyük sözler, basmakalıp yorumlar. Doğa intikamını alıyor ne demek? Yüz binlerce, milyonlarca yıl önce insan doğaya ne yapmıştı da küresel felaketler yaşanmıştı? İnsan daha ortada bile yoktu o zamanlar. İnsan Çağı'na gelene kadar onca canlının soyu tükenmiş. Dinozorları da insan yok etmedi ya! Deniz canlısı fosillerinin dağların tepesinde ne işi var? Kuzey Kutbu'ndaki palmiye fosillerine ne demeli?

Ne zaman bu konuları konuşsalar Adam'ın kaderciliğe varan, "olacak olan olur" tavrına şaşardı. O inançsızdı, tek inancı evrenin sonsuzluğu ve tekligineydi. Mistisizmin sınırına dayanan bir inanç. Bir keresinde, "İnsandan bağımsız döngüsel değişimleri mutlaklaştırıyorsun ama çevrenin korunması için herkesten fazla çabalıyorsun, konuya herkesten fazla kafa yoruyorsun," dediğinde, "Varoluşsal, ahlâki bir sorun bu, insan olmanın gereği; neden yaşadım, hayatın anlamı nedir sorusunun cevabı, insanı evrenin sonsuzluğuyla buluşturan bir duygu," demişti.

Ah Adam! İnsan olmanın gereğini yerine getirmeye çalışmıştık, hakikat katillerinin dev yalan üretimi çarklarıyla, değirmenlere saldıran Don Kişot inancıyla savaşmıştık. Sadece sen, ben değil, milyonlarca insan... Bak şimdi hepimiz yenildik. Doğa bizleri yendi. Bütün tufan efsanelerinde kötüler mahvolur, iyiler, inançlılar, vicdanlılar kurtulur, bu defa kim kurtulacak?

Adımları ağırlaştırıyor, sıtma nöbetini andıran o garip titreme sırtından başlayıp bedenine yayılıyor. Çökmeme liyim, direnmeliyim, O'na kadar gidebilmeliyim.

Mezradaki yıkık ahşap kulübelerin tam karşısında şimdi. Çürümüş odun parçaları, kalaslar, kırık ahşap kapılar etrafa dağılmış. Ayakta kalmış tek bir kulübe var. Kayalığın siperine sığınmış, çinko damlı derme çatma barınak oldukça sağlam görünüyor. Burada, bu kulübede

mi kalıyor? Ya yoksa? Dehşete kapılıyor, “son”u dağın tepesinde tek başına, yapayalnız yaşamaktan korkuyor.

* * *

Tufandan, büyük kuraklıktan, savaştan önceydi: yaşarken değeri bilinmeyen o eski güzel günler... Bilimin-sanları, çevreciler, Yeşilciler, genç aktivistler bıkmadan, usanmadan uyarıyorlardı. Yeryüzü toplamında ısı son on yıldır sürekli artıyor, ölçümler okyanusların ısınmasının uyarı sınırını aştığını gösteriyordu. Gün geçmiyordu ki dünyanın şu veya bu köşesinden bir felaket haberi gelmesin. Kutuplardaki donmuş toprakların beklenenden 70 yıl daha erken erimeye başladığı açıklanmıştı. Ekosistem çöküyordu. Çevre haberlerinin başlıkları hep aynı ve ürkütücüydü: “Alarm zilleri çalıyor”, “Dönüşsüz noktaya yaklaşıyoruz”, “Son yüzyılın en yüksek sıcaklık ortalamaları”, “Dünya su kaynakları yarı yarıya azaldı”, “Süper güçler çevre anlaşmalarından çekiliyor”, “Ekstrem iklim olaylarında ürkütücü artış”, “Acil önlem alınmazsa ‘Güneş uyuyacak, dünya donacak’ ya da tam tersi, ‘Güneş dünyayı cayır cayır yakacak!’ uyarısı...”

Büyük kuraklık henüz başlamamıştı, gündelik yaşamlarının hayhuyu içinde sürükleniyorlardı. Bağımsız, güvenilir kuruluşların raporlarında buzların erimesi sonucu yüz yıla kalmadan deniz seviyelerinin birkaç metre yükseleceği, dev dalgaların tsunami etkisi yaratacağı, alçak bölgelerde suların karalara yayılacağı yer olsa da beklenenin aksine sular çekilmiş, kış ortasında bahar yaşanmaya başlamış, mevsimler kaymıştı. Bazen birkaç gün süren aşırı sıcakların hemen ardından ısı 15-20 derece düşüyor, hava birden soğuyor, ceviz büyüklüğünde dolu yağıyor, o zamana kadar kar görmemiş bölgelerde çocuklar sevinç çılgınlıklarıyla kartopu oynuyorlardı. Olup bitenler önceleri ola-

Eğer duyuyorsanız, anlıyorsanız; bir zamanlar sekiz milyar insanın, yüz milyarlarca bitkinin, böceğin, hayvanın yaşadığı Dünya gezegeninde, henüz yıkılmamış, sulara gömülmemiş karanlık bir kulübede yaşamın sonunu bekleyen dünyalı bir kadının tanıklığıdır bu. Sıradan, gerçek insanın sesidir. Kulak verin, şifrelerini çözün, anlamaya çalışın.

Kurumuş dere yatakları, plastik adalarının doldurduğu denizler, eriyen buzullar, yaşam alanları talan edilmiş hayvanlar, her gün bir yenisine şahit olunan doğal felaketler... Taşları duyarlılık ve sorumsuzlukla döşenen bu yolun sonunda bizi ne bekliyor? Biricik yaşam alanımız Dünya gezegeni insanın tahribatına daha ne kadar direnebilecek?

Oya Baydar, edebiyatımızın ilk ekolojik distopyası denebilecek *Köpekli Çocuklar Gecesi'*nde hepimizin içten içe bildiği ama birçoğumuzun görmezden geldiği küresel iklim krizine ve o krizin ortasında kalan insana yöneltiyor kalemini.

Yıllar sürecek kuraklıktan, susuzluktan ve savaşlardan sonra yaşanacak küresel tufan, yaşamı sona erdirirken umut Köpekli Çocuklar'la yeniden doğacak mı? Köpekli Çocuklar'la İklim Çocukları'nın buluşması geleceği kurtarabilecek mi?

#küreselısınma #ekolojikdistopya #iklimkrizi #mülteciler #kıyamet #insanlığinsonu

 CAN

canyayinlari.com | f | | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-4336-6

9 789750 741166